וטעם החילוק בין האומר 'קונם עיני בשינה היום אם אישן למחר' לבין האומר 'קונם עיני בשינה למחר אם אישן היום', **כִּי לֹא מְזַהֲיר בָּתְנָאָה** – שכל מה שחששו שמא יישן ויעבור על הנדר, הוא רק בשינה שהיא תנאי לאיסור, ואינה עיקר האיסור, ולכן כשאומר 'קונם עיני בשינה היום אם אישן למחר' סובר רב יהודה שאסור לישון היום, משום שחוששים שמא יישן גם מחר [שבשינה זו הוא מקיים את התנאי], ונמצא שעבר בבל יחל למפרע [בשינה שישן היום], **אֲבָל בְּאִיסּוּרָא** מְזַהֲר – בשינה שהיא עיקר האיסור, מן הסתם אדם נזהר שלא לישון כדי שלא לעבור על הנדר. ולכן באומר 'קונם עיני בשינה למחר אם אישן היום' מודה רב יהודה שמותר לו לישון היום ולא חוששים שמא יישן גם מחר, כיון שבשינה של מחר הוא נזהר שהיא עיקר האיסור.

הגמרא מקשה ממשנתינו על דעת רב יהודה שהאומר 'קונם עיני בשינה היום אם אישן למחר' אסור לו לישון ביום התנאי, ובתחילה מבררת הגמרא שאכן המשנה מדברת במקרה שנדר בלשון זו:

תָּנַן במשנה, האומר 'קוֹנָם שֶׁאֲנִי יָשֵׁן' – שאסר על עצמו בקונם את השינה, או שאמר 'קונם שֶׁאֲנִי מְהַלֵּךְ' – שאסר על עצמו בקונם את ההילוך, או שאמר 'קונם שֶׁאֲנִי מְדַבֵּר' – שאסר על עצמו בקונם את הדיבור, **וְכוּ'** הרי זה בלא יחל דברו.

מבררת הגמרא, **הֵיכִי דָּמֵי** – באיזה לשון מדובר שאסר על עצמו את השינה בנדר, **אִילֵימָא** – אם נאמר **כְּדְקָתָנֵי** – שמדובר כשנדר בלשון הכתובה במשנה, שאמר 'קונם שֶׁאֲנִי יָשֵׁן' או שאמר 'קונם שאני מהלך', או שאמר 'קונם שאני מדבר', ועל זה שנינו במשנה 'הרי זה בבל יחל דברו', כלומר שהנדר חל ואסור לו לישון, אם כן קשה **מִי חָזֵי נִדְרָא** – וכי בלשון כזו הנדר חל, **וְהָתְנַן חוֹמֶר בְּשְׁבוּעוֹת** מבנדרים – יש חומרא בדיני שבועה שאינה נוהגת בדיני נדר, **וְהֵיכָא, שֶׁהִשְׁבִּיעוּת חֲלוֹת** בין אם נשבע **עַל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַמָּשׁ** – לאסור או לחייב את עצמו בדבר שיש בו ממשות, כגון שאמר 'שבועה שאוכל ככר זו', **וּבֵין** אם נשבע **עַל דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ מַמָּשׁ** – לעשות או שלא לעשות פעולה מסויימת, אף שהפעולות כשלעצמן אין בהן ממש, **מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּנְדָרִים** שהם חלים רק על דבר שיש בו ממש. וכיון ששנינו שהנדרים אינם חלים אלא על דבר שיש בו ממש, אם כן קשה **וְהֵלא שֵׁינָה דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ מַמָּשׁ הוּא**, ונדר כזה אינו חל. **אֶלָּא** מוכרחים לפרש את המשנה באופן **דְּאָמַר** 'קוֹנָם עֵינַי בְּשֵׁינָה', והאיסור חל על עיניו, שאסור לו ליהנות מהם הנאת שינה, ובלשון זו הנדר חל כיון שהעיניים יש בהן ממש.

אחר שהוברר שהמשנה מדברת באופן שאמר 'קונם עיני בשינה', מקשה הגמרא, **וְאִי דְּלֹא יָהֵיב שִׁיעוּרָא** – אם מדובר שלא נתן קצבה וגבול לנדרו לכמה זמן הוא אוסר את עיניו בשינה, אלא אמר סתם, ודיבורו מתפרש שהוא אסר את עיניו בשינה לעולם, אם כן קשה **מִי שַׁכְּקִינָן לֵיהּ** – וכי מניחים לו **עַד דְּיַעֲבַר אִיסּוּר בַּל יַחֵל** – הרי כיון שאי אפשר לקיימו אין נדר כזה חל כלל, ואף מי שעובר על הנדר וישן אינו עובר בבל יחל, ומלשון המשנה 'הרי זה בבל יחל דברו', מוכח שהנדר חל, ומוכיחה הגמרא שאין הנדר חל, **וְהָאָמַר** – שהרי אמר **רַבִּי יוֹחָנָן**, האומר **'שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אִישַׁן שִׁלְשָׁה יָמִים'**, **מַלְקִין אוֹתוֹ** משום שנשבע שבועת שווא, שהרי אדם אינו יכול שלא לישון שלושה ימים רצופים, **וְיָשַׁן לְאַלְתַּר** אם ירצה, שכיון שאי אפשר לקיימה, אין השבועה חלה עליו כלל אפילו לאוסרו בשינה בפרק זמן שיכול לעמוד בו. וכמו שאין השבועה חלה לאסור עליו את השינה מפני שאי אפשר לקיימה, כך גם הנודר 'קונם עיני בשינה' לא חל הנדר ולא נאסרה השינה עליו, מפני שהוא דבר שאי אפשר לקיימו.

אֶלָּא מוכרחים לפרש שהמשנה מדברת במקרה **דְּאָמַר** 'קוֹנָם עֵינַי **בְּשֵׁינָה לְמָחָר אִם אִישַׁן הַיּוֹם**' – שאסר על עצמו לישון מחר בתנאי שיישן היום, והשמיענו התנא של המשנה שאסור לו לישון היום [שבזה יקיים את התנאי], משום שחוששים שמא יישן גם מחר ויעבור על הנדר. אך הגמרא דוחה שבלשון זו ממש אי אפשר לפרש את המשנה, **דְּהָא אָמְרַתְּ** – שהרי אמרנו שבאופן כזה לכולי עלמא מותר לו לישון היום, משום דכָּל **בְּאִפּוּרֵיהּ מְזַהֲר** – שאדם נזהר מלעבור על עיקר האיסור, וכיון שהשינה של מחר היא האסורה עליו באיסור נדר, לא חוששים שיישן מחר, ואם כן מותר לו לישון ביום הראשון.

אֶלָּא פְּשִׁיטָא שהמשנה מדברת במקרה הפוך וכגון **דְּאָמַר** 'קוֹנָם עֵינַי **בְּשֵׁינָה הַיּוֹם אִם אִישַׁן לְמָחָר**' – שאסר על עצמו לישון היום בתנאי שיישן למחר, ואסור לו לישון היום כיון שהשינה מחר אינה עיקר האיסור אלא רק תנאי, וחוששים שיישן גם מחר כיון שבתנאי אדם אינו נזהר, ויתברר למפרע שעבר בשנתו היום על 'בל יחל'.

ולאחר שהוכיחה הגמרא שהמשנה מדברת באותו נדר שנחלקו בו רב יהודה ורב נחמן, מקשה הגמרא מהמשנה על רב יהודה:

ממשיכה הגמרא לברר, **וְאִי לֹא נָיֵים הַיּוֹם** – אם מדובר במשנה שהנודר לא ישן היום, באופן זה **כִּי נָיֵים לְמָחָר** – גם אם יישן למחר, **מַאי בַּל יַחֵל דְּבָרוֹ אִיכָּא** – איזה איסור של 'בל יחל' יש, הלא לא ישן היום ולא עבר על הנדר, **אֶלָּא לָאו בְּדָנָיֵים** – על כרחך צריך לומר שהמשנה מדברת במקרה שישן ביום שאסר בנדרו, שאז אם יישן למחרת יתקיים התנאי של נדרו ויעבור למפרע על 'בל יחל', **אַלְמָא אִיתְּיהּ דָּנָיֵים** – אם כן על כרחך הדין של משנתינו מתקיים רק כשישן ביום האיסור, והשמיענו התנא שמותר לו לישון היום ולהכניס עצמו לידי ספק שמא יישן גם מחר ויעבור למפרע בבל יחל, **וְתִיּוּבְתָּא דְּרַב יְהוּדָה** – ואם כן קשה מהמשנה על רב יהודה שאמר שאינו רשאי לישון היום, כיון שחוששים שמא יישן למחר.

מתרצת הגמרא, **כִּי קָתָנֵי** – מה שכתוב במשנה 'הרי זה בבל יחל' הכוונה **דְּאִי נָיֵים** – שאם יישן היום יבוא לידי בל יחל כשיישן מחר. ואדרבה המשנה באה להשמיענו את הדין שאמר רב יהודה, שיזהר שלא יישן היום, מפני שיש לחשוש שיישן גם מחר [כיון שהשינה למחרת היא רק תנאי], ויתברר למפרע שאתמול עבר על 'בל יחל דברו'.

הגמרא מביאה תירוץ נוסף ליישב את המשנה לפי רב יהודה:

רַבִינָא אָמַר פירוש שונה במשנה, **לְעוֹלָם** המשנה מדברת **כְּדְקָתָנֵי** – באופן שאמר את הלשון הכתוב במשנה 'קונם שאני ישן', ובלשון זו אין הנדר חל עליו מן התורה, מפני שאסר דבר שאין בו ממש, ואינו עובר בבל יחל מדאורייתא אם יעבור על נדרו, **וּמַאי בַּל יַחֵל** – ומהו הפירוש במה ששנינו במשנה 'הרי זה בבל יחל', **מִדְּרַבָּנָן** – שאם הוא יישן הוא יעבור על בל יחל מדרבנן, שמדרבנן נדר חל אף כשנדר בדבר שאין בו ממש.

שואלת הגמרא על תירוצו של רבינא, **וּמַי אִיכָּא בַּל יַחֵל מִדְּרַבָּנָן** – וכי שייך לומר 'הרי זה בבל יחל' על איסור שהוא רק מדרבנן. ומשיבה הגמרא, **אִין** – אכן שייך לומר 'בל יחל' על דבר שהוא אסור רק מדרבנן, **וְהָתַנְיָא** – וכמו שמצינו בברייתא, **דְּבָרִים הַמּוּתָּרִין** – מן הדין **וַאֲחֵרִים נָהֲגוּ בָּהֶן אִיסּוּר** על עצמם, משום חומרא ופרישות, **אִי אַתָּה רַשַּׁאי לְהַתִּירָן בִּפְנֵיהֶם** – אסור להורות להם שהדבר מותר בלא שישאלו על קבלתם לחכם, ואסור גם לנהוג בפניהם כמו שהדבר מותר, **שֶׁנֶּאֱמַר** (במדבר ל ג) **'לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ'**. וכיון שמצאנו מקום נוסף שהתנא כותב לשון של 'לא יחל דברו' על דבר שהוא רק משום מנהג, והוא איסור 'בל יחל' מדרבנן, אם כן אין לתמוה על תירוצו של רבינא שמעמיד את מה ששנינו במשנתינו 'הרי זה בבל יחל' שהוא רק מדרבנן.

הגמרא מקשה על רב יהודה ממשנה נוספת:

תָּנַן לקמן (נג.), האומר לאשתו לאחר חג הסוכות, קונם **שֶׁאַתְּ נֶהֱנֵית לִי** – שאסר עליה ליהנות משלו **עַד הַפֶּסַח**, והתנה את הנדר, **אִם תֵּלְכִי לְבֵית אָבִיךְ עַד הָחַג** – עד סוכות הבא, שאם תלך לבית אביה עד חג סוכות בשנה הבאה היא אסורה ליהנות ממנו עד חג הפסח של שנה זו, והדין הוא, שאם **הָלְכָה** לבית אביה **לְפָנֵי** חג **הַפֶּסַח** חל הנדר עליה, **וְאִם וְרָה בַּהֲנָאָתוֹ עַד** חג **הַפֶּסַח**.

מדייקת הגמרא, שדווקא אם **הָלְכָה** לבית אביה **לְפָנֵי** חג **הַפֶּסַח**, **אֲבָל וְרָה** בהנאתו משום שנתקיים התנאי וחל הנדר, אבל כל זמן **שֶׁלֹּא הָלְכָה** לבית אביה, **לֹא** – אינה אסורה בהנאתו אפילו לפני הפסח, ולא חוששים שתלך לבית אביה לאחר הפסח ונמצא

המשך בעמוד יג

שעברה בבל יחל למפרע במה שנהנתה משלו לפני הפסח, ואף שמה שאמר 'שאת נהנית לי' הוא עיקר האיסור, ו'אם תלכי לבית אביך עד החג' הוא רק תנאי, הרי שאדם נזהר אף בתנאי, ואם כן קשה מכאן על רב יהודה הסובר שהתולה נדרו בתנאי אסור לו לעבור על הנדר שמא אחר כך לא יזהר בתנאי [משום שאדם אינו נזהר בקיום התנאי, אלא נזהר רק מלעבור על עיקר האיסור], ונמצא שעבר למפרע על הנדר.

מתרצת הגמרא, **אָמַר רַבִּי אַבָּא**, כך הוא פירושה של המשנה, אם **הָלְכָה לְפֶסַח** חג **הַפֶּסַח** לבית אביה, הדין שהיא **אֲסוּרָה** באיסור גמור מן התורה ליהנות משלו עד חג הפסח, **וְאם** עברה ונהנתה משלו עד חג הפסח, **לוֹקָה** משום 'לא יחל', שהרי עברה על הנדר, אבל כל עוד **שלֹּא הָלְכָה** לבית אביה, אינה אלא **אֲסוּרָה בְּעָלְמָא** – אסורה מדרבנן ליהנות משלו, שחוששים שמא תלך לבית אביה, ונמצא שנאסרה למפרע, אבל אינה לוקה אם נהנתה.

הגמרא מקשה מהמשך משנה זו על רב יהודה: **אֵימָא סֵיפָא** של אותה משנה, אם הלכה לבית אביה **אַחַר** חג **הַפֶּסַח**, עברה **כָּבַל יַחֵל דְּבָרוֹ**, כיון שעל ידי הליכתה לבית אביה התקיים התנאי וחל הנדר, ונמצא שעברה למפרע על הנדר במה שנהנתה ממנו קודם חג הפסח. **וְאִי דְּלֹא אִיתְּהֲנֵי לְפָנֵי הַפֶּסַח** – ואם מדובר במשנה שהיא לא נהנתה מהבעל קודם חג הפסח, קשה, **מִי אִיכָּא כָּבַל יַחֵל** – וכי כשלא נהנתה משלו היא עוברת באיסור בל יחל, הרי אף שהלכה לבית אביה וחל הנדר למפרע, הרי לא עברה על הנדר, **אֶלָּא פְּשִׁיטָא** שהמשנה מדברת באופן **דְּאִיתְּהֲנֵי** – שנהנתה משל בעלה קודם הפסח, ובאופן כזה שייך לומר שהיא באיסור 'בל יחל', מפני שבזה שהלכה לבית אביה מתברר שחל הנדר ועברה בבל יחל למפרע. ואם כן קשה, **אַלְּמָא** – רואים ממשנה זו **שְׁמִיתְּהֲנֵי** – שמותר ליהנות כל עוד לא התקיים התנאי, ואין אנו חוששים שמא אחרי שיהנו לא יזהרו בתנאי, ונמצאו עוברים למפרע ב'לא יחל',

וּתְיוּבְתָּא דְּרַב יְהוּדָה – וקשה על רב יהודה הסובר שבתנאי חוששים שלא יזהרו בו, ולדבריו בנדר כזה צריך להיות הדין שאסור לה ליהנות מהבעל, מחשש שמא תלך לבית אביה, שהרי אדם אינו נזהר בקיום התנאי, אלא נזהר רק מלעבור על עיקר האיסור.

מתרצת הגמרא, כִּי קָתָנֵי – מה שכתוב במשנה שאם הלכה אחר הפסח ׳בבל יחל׳, פירושו דְּאִי אִיתְּהֵנֵי – שאם נהנתה משל בעלה, והלכה אחר הפסח חֲרֵי זֶה בְּבַל יַחֵל דְּבָרוֹ – היא עוברת בבל יחל למפרע על מה שנהנתה משלו. ודין זה עצמו בא התנא להשמיענו, שתיזהר מליהנות משל בעלה קודם הפסח, כדי שאם תלך אחר כך לבית אביה לא תבוא לידי ׳בל יחל׳.

הגמרא מקשה על רב יהודה מהמשך משנה זו:

תָּנַן – בסיפא של המשנה שהובאה לעיל, האומר לאשתו אחר חג הסוכות, שֶׁאַתְּ נֶהֱנֵית לִי – קונם מה שאת נהנית משלי עַד הֶחָג – חג הסוכות הבא, ותלה את הנדר בתנאי אִם תֵּלְכִי לְבֵית אָבִיךְ עַד חג הַפֶּסַח של שנה זו, הדין הוא שאם הָלְכָה לבית אביה לְפָנֵי הַפֶּסַח, התקיים התנאי וחל הנדר, והיא אֲסוּרָה בֶּהָנָאתוֹ עַד הֶחָג [סוכות] הבא. וּמוּתֶּרֶת לֵילֵךְ לבית אביה אַחַר הַפֶּסַח, כיון שלא אסר עליה ללכת לבית אביה לאחר הפסח. ומדייקת הגמרא מהמשנה, שדווקא אם הָלְכָה לבית אביה קודם הפסח, וחל הנדר, אֲסוּרָה לידהנות משל בעלה, אבל אם לֹא הָלְכָה לבית אביה, לֹא אסרוה לידהנות משל בעלה קודם הפסח, כיון שאין אנו חוששים שמא תעבור על התנאי ותלך לבית אביה. ואם כן קשה על רב יהודה הסובר שאסור לעבור על הנדר אף קודם שהתקיים התנאי, כיון שחוששים שלא יזהר בתנאו, ומהמשנה מוכח שלא חוששים לזה.

מתרצת הגמרא, אָמַר רָבָא, הוּא הַדִּין דְּאֲפִילּוּ אם לֹא הָלְכָה לבית אביה, אֲסוּרָה לידהנות משל בעלה קודם פסח, ובדעת רב יהודה. וכך הוא פירושה של המשנה, אם הָלְכָה לבית אביה לפני חג הפסח, היא אֲסוּרָה באיסור גמור מן התורה לידהנות משל הבעל עד חג הסוכות הבא, וְלוֹקָה משום בל יחל אם עברה על הנדר ונהנתה משל בעלה, אבל כל זמן שלֹא הָלְכָה לבית אביה, אינה אלא אֲסוּרָה בְּעָלְמָא – איסור דרבנן, שחששו שמא תלך לבית אביה ויתברר למפרע שעברה על הנדר, אבל אינה לוקה אם נהנתה משלו לפני שהלכה לבית אביה.

הגמרא מביאה ברייתא נוספת להקשות על רב יהודה:

מֵיתִיבִי – הקשו בבית המדרש מדברי הברייתא, האומר ׳קונם כְּבָר זוֹ עָלַי הַיּוֹם [ותלה את הנדר בתנאי] אִם אֵלֵךְ לְמָקוֹם פְּלוֹנִי לְמָחָר׳, הדין הוא שאם אָבַל את הכבר היום, חֲרֵי זֶה בְּבַל יַחֵל –אסור לו ללכת מחר למקום שאמר, כי אם ילך יתקיים התנאי ויחול הנדר למפרע, ונמצא עובר בבל יחל במה שאכל את הכבר. ודייקה הגמרא מכך שלא כתוב בברייתא שאסור לו לאכול שמא ילך למקום שאמר, משמע שמותר לו לאכול את הכבר היום לכתחילה, ואין אנו חוששים שמא ילך לאותו מקום פלוני למחר, ובזה יתקיים התנאי ונמצא שעבר בבל יחל למפרע באכילת הכבר. ואם כן קשה על רב יהודה הסובר שאינו רשאי לעבור על הנדר היום, כיון שחוששים שלמחרת לא יזהר בתנאי ויעבור על הנדר למפרע.

מתרצת הגמרא, מִי קָתָנֵי – וכי כתוב בברייתא ׳אוֹכֵל׳ – שמשמע שמותר לו לכתחילה לאכול את הכבר היום, הלא ׳אָבַל׳ קָתָנֵי –לשון דיעבד, והיינו דְּכִי – שאם עבר וְאָבַל היום את הכבר, חֲרֵי זֶה בְּבַל יַחֵל למחר, כיון שאם ילך מחר נמצא שעבר למפרע על הנדר. והטעם שכתוב ׳אכל׳ בלשון דיעבד, כיון שיש בזה איסור לכתחילה, וכדעת רב יהודה, שאינו רשאי לאכול היום כיון שאנו חוששים שמא לא יזהר בתנאי וילך מחר, ויעבור בבל יחל למפרע.

מקשה הגמרא על רב יהודה מהמשך הברייתא:

[אימא סיפא] כתוב בסיפא של הברייתא, אִם הָלַךְ למחרת לאותו מקום פלוני, חֲרֵי זֶה עובר בְּבַל יַחֵל דְּבָרוֹ למפרע, על אכילת הכבר אתמול, ומדייקת הגמרא, מְהַלֵּךְ, לֹא, וְקַשְׁיָא לְרַב יְהוּדָה –כלומר, שלדעת רב יהודה היה צריך להיות כתוב בסיפא של הברייתא דין נוסף, ש׳מהלך ואינו בבל יחל דברו׳, כיון שאתמול היה אסור לו מדרבנן לאכול את הכבר, ומן הסתם הוא לא אכל אותו, ואם כן מותר לו למחרת ללכת לאותו מקום שאמר. ומכך שכתוב בברייתא ׳הלך הרי זה בבל יחל׳, מוכח שמדובר שאכל את הכבר אתמול, ומן הסתם מותר לו לאכול, וקשה על רב יהודה.

מתרצת הגמרא, אָמַר לָךְ רַב יְהוּדָה, הוּא הַדִּין דְּלִיתְנֵי מְהַלֵּךְ – באמת היה ראוי שיכתוב התנא ׳מהלך ואינו בבל יחל׳ [ולא ׳הלך הרי זה בבל יחל׳], אלא אֵידֵי דְּקָתָנֵי רֵישָׁא – כיון שברישא של הברייתא כתוב ׳אָכַל׳ את הכבר ביום הראשון הרי זה בבל ילך ביום השני, דְּלֹא מִיתְנֵי לֵיהּ – ולא יכל התנא לכתוב ׳אוֹכֵל׳ לכתחילה את הכבר ביום הראשון, [מפני שלרב יהודה אסור לו מדרבנן לאכול את הכבר ביום הראשון, לפיכך תָּנֵי – שנה התנא גם את הַסֵּיפָא בלשון ׳יְהַלֵּךְ׳ – אף על פי שלשון זה הוא רק אם עבר על איסור דרבנן ואכל את הכבר ביום הראשון:

שנינו במשנה (לעיל יד:), בעל הָאוֹמֵר לָאִשָּׁה [לְאִשְׁתּוֹ] קוֹנָם שֶׁאֲנִי מְשַׁמְּשֵׁךְ מה שאני משמשך יהיה אסור עלי בקרבן, חֲרֵי זֶה בְּבַל יַחֵל דְּבָרוֹ, ואסור לו לשמש עמה:

בעת מבינה הגמרא שמדובר שהבעל אסר את גופו על אשתו שלא תיהנה ממנו, ומקשה הגמרא, כיצד יכול הבעל לאסור על אשתו את התשמיש בנדר, וְהָא – הלא הוא מְשַׁתַּעְבֵּד לָהּ משעת נישואיהם מִדְּאוֹרַיְיתָא לתשמיש, דִּכְתִיב (שמות כא י) ׳שְׁאֵרָהּ כְּסוּתָהּ וְעִנָּתָהּ לֹא יִגְרָע׳ ו׳עונתה׳ זה תשמיש שהבעל חייב בו מן התורה, וכיון שהוא משועבד לה מן התורה לתשמיש, אינו יכול לאסור את תשמישו עליה, שהרי זה כאוסר נכסי חבירו על חבירו.

מתרצת הגמרא, אכן אדם אינו יכול לאסור על אשתו את התשמיש בנדר משום שהוא משועבד לה, ובמשנה מדובר בְּאוֹמֵר ׳קונם הֲנָאַת תַּשְׁמִישֵׁךְ עָלַי׳, שאסר על עצמו בקונם את הנאת התשמיש עמה, וְהָא לֹא קָא נִיחָא לֵיהּ בְּתַשְׁמִישׁ – והרי הוא אינו רוצה ליהנות מהתשמיש, וזכותו לאסור את הנאתו, ולפיכך הנדר חל, ואסור לו לשמש עמה.

ומוכיחה הגמרא שאף שהבעל משועבד לאשתו ואין בכוחו להפקיע שעבוד זה, הוא יכול לאסור על עצמו את הנאת התשמיש, דְּאָמַר רַב כַּהֲנָא, אשה האומרת לבעלה קונם תַּשְׁמִישִׁי עָלַיִךְ – שאסרה על בעלה ליהנות ממנה הנאת תשמיש, לא חל הנדר ואין הבעל נאסר, אלא כּוֹפִין אוֹתָהּ וּמְשַׁמְּשָׁתּוֹ כשירצה הבעל בכך, משום דְּשַׁעְבּוּדֵי מְשַׁעְבְּדָה לֵיהּ – שהאשה משועבדת לבעל לתשמיש, ולא חל נדרה, כיון שאין בידה לאסור עליו את הנאתה, שהרי היא כמי שאוסר נכסי חבירו על חבירו. אבל אם אמרה קונם הֲנָאַת תַּשְׁמִישֵׁךְ עָלַי – שאסרה על עצמה את ההנאה מהתשמיש עם הבעל, אָסוּר לבעל לשמש עמה, משום שֶׁאֵין מַאֲכִילִין לוֹ לְאָדָם דָּבָר הָאָסוּר לוֹ, ולכן, אף שהאשה אינה יכולה להפקיע את שעבודה לבעלה, מכל מקום היא יכולה לאסור על עצמה את ההנאה מהתשמיש, וממילא לא נכוף אותה ליהנות ממה שאסרה על עצמה. וכמו כן בעל, אף על פי שאינו יכול להפקיע את השעבוד שנשתעבד לה לתשמיש, מכל מקום הוא יכול לאסור על עצמו את ההנאה ממנה, ולא נוכל לכוף אותו לשמש עמה.

משנה

האומר ׳שְׁבוּעָה שֶׁאֵינִי יָשָׁן׳, או ׳שבועה שֶׁאֵינִי מְדַבֵּר׳, או ׳שבועה שֶׁאֵינִי מְהַלֵּךְ׳, אָסוּר לישן או לדבר או ללכת, משום ששבועה חלה אף על דבר שאין בו ממש כמו פעולת שינה ודיבור והליכה. האומר לחברו ׳קָרְבָּן לֹא אוֹכַל לְךָ׳ אינו כלום, שאם כוונתו לישבע בחיי הקרבן שלא אוכל, הרי אין שבועה בקרבן חלה, שהנשבע בשום דבר אינו כלום אלא אם כן נשבע בשם, ואם כוונתו שקרבן [–אסור בקרבן] יהא מה שלא אוכל ממך, אף זה אינו כלום, שהרי עשה כאיסור קרבן רק את מה שלא יאכל ממנו, אבל את מה שיאכל ממנו לא עשה קרבן. או שאמר ׳הָא קָרְבָּן שֶׁאוֹכַל לְךָ׳, וכוונתו לישבע בחיי הקרבן שלא יאכל לו, אין זו שבועה.

המשך בעמוד לג

שהנשבע בשום דבר אינו כלום אלא
הנשבע בשם. או שאמר 'לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ לְכֹל הַיֹּצֵא מִפִּיו'. לפי שאומר
'לא יהיה קרבן מה שלא יאכל' וזה אינו כלום. [והחידוש בזה,
שאין אומרים 'מכלל לאו אתה שומע הן', כי אילו היינו מדקדקים
בדבריו 'מכלל לאו אתה שומע הן', הרי יש במשמעות דבריו שרק

מה שלא יאכל לא יהיה קרבן אבל מה שיאכל יהיה קרבן, ואסור
לו לאכול משל חבירו, אבל לדעת התנא במשנתינו אין אומרים
'מכלל לאו אתה שומע הן', וכיון שלא פירש שמה שיאכל יהיה
קרבן אינו אסור].